

Den som oppnevnes som medlem eller varamedlem etter denne paragraf, kommer i rekkefølge etter dem som er oppnevnt tidligere. Dersom det holdes valg på nytt medlem fordi formannen har fratrådt e.l., kan kommunestyret velge ny formann uavhengig av første punktum."

Merknad:

Det er ikke gitt nærmere bestemmelser om hvordan stedfortredere skal velges. Behovet for stedfortredere oppstår ofte i hastesituasjoner, og da kan det være lite hensiktsmessig at kommunestyret foretar valget. I slike situasjoner vil fylkesmannen kunne oppnevne stedfortredere etter forslag fra de gjenværende medlemmer i forliksrådet. I praksis kan det gjerne skje ved en telefonhenvendelse til fylkesmannen. Forutsetningen er at den eller de stedfortredere som oppnevnes er valgbare, dvs. at de oppfyller vilkårene i domstoloven §§ 53 og 56.

Begrunnelsen for § 59 fjerde ledd er at flere fylkesmenn og kommuner har påpekt at det ved suppleringsvalg bør være anledning til å velge formann uavhengig av den rekkefølge som medlemmene er oppnevnt i. Domstoloven § 27 forstås slik at kommunestyret ved det ordinære valg av forliksråd skal velge formann uten hensyn til den rekkefølge som ellers ville gjelde, jf. foran under pkt. 1.3.2. Det samme bør også gjelde ved suppleringsvalg, slik at en lettere finner løsninger som både forliksrådet og det enkelte medlem er tjent med. Formannen har ofte en større arbeidsbyrde og et større ansvar enn de øvrige medlemmer, og formannens evne til å lede forliks- og domsforhandlinger er dessuten av stor betydning. Kommunestyret bør innhente forliksrådets syn før forslag fremsettes.

2. VALG AV SKJØNNSMEDLEMMER

2.1 Oppnevning til skjønnsmedlemsutvalgene

2.1.1 Innledning – skjønnsprosessloven § 14

Om oppnevning av skjønnsmedlemmer (tidligere kalt skjønnsmenn) er det gitt bestemmelser i lov 1. juni 1917 nr. 1 om skjønn og ekspropriasjonssaker (skjønnsprosessloven) § 14, som lyder:

"I hvert fylke skal det være et utvalg av skjønnsmedlemmer som oppnevnes av fylkestinget etter forslag fra tingrettene og fra kommunestyrene. Oppnevningen foretas innen 15. oktober året etter hvert kommunestyrevalg, og gjelder for fire år fra 1. januar det påfølgende år. Utvalget skal ha så mange medlemmer fra hvert domssogn som departementet fastsetter. Ved fastsettingen av antallet tas hensyn til hvor mange skjønnsaker det vanligvis er i domssognet.

Ved oppnevningen skal det tas sikte på at utvalget får en allsidig sammensetning, og at de som oppnevnes har kyndighet på et eller flere områder som vanligvis berøres ved skjønn. Reglene i domstolsloven § 70, unntatt annet ledd nr. 1 om øvre aldersgrense, og §§ 71-74 gjelder tilsvarende. Det samme gjelder retten til fritak på grunn av utført tjeneste etter domstolloven § 90 første ledd annet punktum.

Fylkesrådmannen skal innen 1. november året etter hvert kommunestyrevalg sende oppgave over alle skjønnsmedlemmer i det fylkesvise utvalg til tingrettene og jordskifterettene i fylket og til vedkommende lagmannsrett. Oppgaven skal inneholde fullt navn, adresse, fødselsnummer, eventuell telefon til arbeidssted og privat, stilling og yrke, samt angivelse av hva vedkommende er særlig kyndig i."

Merknad:

Det er fortsatt fylkestinget som skal velge skjønnsmedlemmer. Fylkestingets kompetanse til å oppnevne skjønnsmedlemmer etter skjønnsprosessloven § 14 kan delegeres til fylkesutvalget. Kompetansen kan imidlertid ikke delegeres til kommunene. Fortegnelsen fylkesrådmannen skal sende tingrettene, skal inneholde de samme opplysninger om de valgte medlemmene som en har bedt om i forbindelse med forslagene. Kravet om angivelse av hva vedkommende er særlig kyndig i, peker for det første på en mer generell inndeling innen utvalgene, dernest på vedkommendes særskilte kvalifikasjoner dersom dette ikke fremgår tilstrekkelig av yrkesbetegnelsen. For eksempel kan opplysning om spesiell fagutdanning være nyttig.

2.1.2 Vilkår for å kunne velges

Henvisningene i skjønnsprosessloven § 14 annet ledd innebærer at det, i tillegg til de krav til faglige kvalifikasjoner som følger av skjønnsprosessloven, i hovedsak skal gjelde de samme krav til personlige forutsetninger og formelle forhold for skjønnsmedlemmer som for lagrettemedlemmer og meddommere. Den øvre aldersgrensen etter domstolloven § 70 annet ledd nr. 1 skal imidlertid ikke gjelde for skjønnsmedlemmer. Siden det er fylkeskommunene som oppnevner de fylkesvise utvalgene av skjønnsmedlemmer, skal henvisninger til "kommunen", "kommunestyret og liknende forstås som henvisninger til de tilsvarende instanser i fylkeskommunen.

Det understrekes at det skal tas sikte på en allsidig sammensetning av utvalget. Det må særlig påses at det i utvalget kommer med et tilstrekkelig antall personer med innsikt i bygningsvesen og i jord- og skogbruk. Domstolene er i sin virksomhet avhengig av erfarne og velkvalifiserte skjønnsmedlemmer, og dette hensyn bør tillegges betydelig vekt ved valget.

2.1.3 Innledende behandling – domstolenes og kommunenes oppgaver

Oppgave over antall skjønnsmedlemmer i de forskjellige fylker og domssogn følger vedlagt.

Tingrettene må i god tid sende sitt forslag til fylkeskommunen, med gjenpart til kommunene i domssognet. Fordelingen av antall skjønnsmedlemmer på den enkelte kommune i domssognet bestemmes etter folketallet i kommunene. Det har vært noe usikkerhet om domstolen selv skal utarbeide denne fordelingen. Departementet mener det mest praktiske er at fylkeskommunen, som i siste omgang er ansvarlig for valget, på forhånd fastsetter denne, og gir domstolene og kommunene meddelelse. (Som legges til grunn i den grad det ikke, etter forslag fra enkelte domstoler, har vært aktuelt med justeringer av antallet fra departementets side).

Kommunestyret bør avgi forslag om kandidater i god tid, slik at det igjen kan behandles av fylkestinget i henhold til de frister som gjelder, jf. pkt. 2.1.4.

Det samlede forslag bør inneholde ca 20 % flere navn enn det antall som skal velges. Om ønskelig kan forslagene begrunnes. Det gjelder ellers ingen særskilte regler for uttaket av kommunestyrene (det er intet til hinder for at dette skjer ved forholdsvalg dersom det kreves).

Fortegnelsene over skjønnsmedlemmer skal inneholde opplysninger om de foreslåtte navn, adresse, fødselsnummer, yrke og stilling, eventuelt telefonnummer til arbeidsted og privat, samt angivelse av hva vedkommende er særlig kyndig i, i den grad dette ikke dekkes av yrkesbetegnelsen, jf. pkt. 2.1.1.

2.1.4 Fylkestingets oppnevning av utvalgene

Det mest hensiktsmessige vil være at valget foretas samtidig med valg av lagrettemedlemmer, meddommere og forliksrådsmedlemmer. Valget vil i så fall foretas av det nye fylkestinget. Fylkesrådmannen bør sette frist overfor domstolene og kommunene for innberetning av forslagene.

Ved oppnevningen i fylkestinget henvises til de alminnelige saksbehandlings- og avstemmingsregler som gjelder for fylkestinget forøvrig.

Ellers bør det som er sagt i brevet her gjelde så langt det passer.

2.2 Ajourføring og sletting i valgperioden – ny oppnevning

Dette er omhandlet i skjønnsprosessloven § 15, som lyder:

"Sletting av skjønnsmedlemmer fra utvalget, jf. § 14, foretas av fylkesrådmannen når et skjønnsmedlem flytter fra fylket eller for øvrig vilkårene for sletting foreligger etter reglene i domstolsloven § 81. Før avgjørelse treffes, skal vedkommende skjønnsmedlem så vidt mulig få høve til å uttale seg, og han skal om mulig gis meddelelse om resultatet. Reglene i domstolsloven § 82 om klage over urettelig føring mm i fortegnelsen gjelder tilsvarende. Klagen går til lagmannsretten. Istedenfor et skjønnsmedlem som er slettet, oppnevner fylkesrådmannen en annen.

Beslutning om endringer i skjønnsmedlemsutvalget meddeles tingrettene og jordskifterettene i fylket og vedkommende lagmannsrett."

Merknad:

Av hensyn til at medlemmene av skjønnsmedlemsutvalget ofte kan være aktuelle for oppnevning ved flere domstoler, bør melding om adresseendringer og slettelsergrunner fra vedkommende (eller fra pårørende) som regel gis direkte til fylkesrådmannen. Dersom vedkommende domstol har mottatt opplysning om flytting eller slettelsergrunner, bør det straks videreformidles til fylkesrådmannen.

Fylkesrådmannen skal informere de som velges om at de skal gi melding om alle endringer av betydning.

2.3 Vandelskontroll

Om vandelskontroll for valg av skjønnsmedlemmer gjelder de samme lovregler som for valg av meddommere og forliksrådsmedlemmer. Vi viser derfor til pkt. 1.2 ovenfor.

Det vil da være fylkeskommunen som bør foreta undersøkelse av foreslåtte kandidater eller valgte medlemmer av utvalget mot strafferegisteret.

Fylke	Domstol	Antall medl. nå	Ønsket ant. medl.	Antall fastsatt
Østfold	Fredrikstad tingrett	72	72	72
Østfold	Halden tingrett	22		22
Østfold	Heggen og Frøland tingrett	43		43
Østfold	Moss tingrett	58		58
Østfold	Sarpsborg tingrett	64	64	64
Akershus	Asker og Bærum tingrett	58		58
Akershus	Follo tingrett	60	60	60
Akershus	Nedre Romerike tingrett	55	55	55
Akershus	Øvre Romerike tingrett	60		60
Oslo	Oslo tingrett	66		66
Hedmark	Glåmdal tingrett	59		59
Hedmark	Hedmarken tingrett	58	58	58
Hedmark	Nord-Østerdal tingrett	41	20	20
Hedmark	Sør-Østerdal tingrett	61		61
Oppland	Gjøvik tingrett	71	71	71
Oppland	Nord-Gudbrandsdal tingrett	28		28
Oppland	Sør-Gudbrandsdal tingrett	31	31	31
Oppland	Valdres tingrett	38	38	38
Buskerud	Drammen tingrett	54		54
Buskerud	Elker, Modum og Sigdal tingrett	28		28
Buskerud	Hallingdal tingrett	69	69	69
Buskerud	Kongsberg tingrett	41		41
Buskerud	Ringerike tingrett	36	36	36
Vestfold	Larvik tingrett	22		22
Vestfold	Nordre Vestfold tingrett	33		33
Vestfold	Sandefjord tingrett	37	37	37
Vestfold	Tønsberg tingrett	32		32
Telemark	Aust-Telemark tingrett	57		57
Telemark	Nedre Telemark tingrett	90	90	90
Telemark	Vest-Telemark tingrett	33	32	32
Aust-Agder	Aust-Agder tingrett	119	60	60
Vest-Agder	Kristiansand tingrett	128	103	103
Vest-Agder	Lister tingrett	53	53	53
Rogaland	Dalane tingrett	33		33
Rogaland	Haugaland tingrett	125		125
Rogaland	Jæren tingrett	88		88
Rogaland	Stavanger tingrett	75	75	75
Hordaland	Bergen tingrett	48	48	48
Hordaland	Hardanger tingrett	44		44
Hordaland	Nordhordland tingrett	140	140	140
Hordaland	Sunnhordland tingrett	54		54
Sogn og Fjordane	Fjordane tingrett	148		148
Sogn og Fjordane	Sogn tingrett	52		52
Møre og Romsdal	Nordmøre tingrett	77	77	77
Møre og Romsdal	Romsdal tingrett	81		81
Møre og Romsdal	Sunnmøre tingrett	119		119
Møre og Romsdal	Søre Sunnmøre tingrett	70		70
Sør-Trøndelag	Fosen tingrett	43	43	43
Sør-Trøndelag	Sør-Trøndelag tingrett	150	150	150
Nord-Trøndelag	Inntrøndelag tingrett	103	50-60	60
Nord-Trøndelag	Namdal tingrett	36		36
Nordland	Alstadsfjord tingrett	41		41
Nordland	Brønnøy tingrett	21	21	21
Nordland	Lofoten tingrett	17		17
Nordland	Ofoten tingrett	56		56
Nordland	Rana tingrett	33		33
Nordland	Salten tingrett	65		65
Nordland	Vesterålen tingrett	30	30	30
Troms	Nord-Troms tingrett	44	44	44
Troms	Senja tingrett	37	37	37
Troms	Trondenes tingrett	42	42	42
Finnmark	Alta tingrett	27		27
Finnmark	Hammerfest tingrett	19		19
Finnmark	Indre Finnmark tingrett	23		23
Finnmark	Øst-Finnmark tingrett	38	38	38
		3756		3607